

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 28. junija 1882.

Obseg: Katere vrbe so najboljše za pletarijo? — Oznanilo o delitvi premij. — Gospodarske novice. — Naravoslovna črtica. Životopisna črtica. — Osemnajsti véliki zbor „Matice slovenske“ v Ljubljani 14. jun. — Slovstvene stvari. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Katere vrbe so najboljše za pletarijo?

Tudi pri nas na Kranjskem jeli so se ljudje zanimati za vrborejo in pletarijo; posebno zadnja leta se je mnogo vrbovih količev nasadilo. Morda komu vstreljemo, ako navedemo tu nekoliko skušenj, katere je napravil župan Krahe na Nemškem, in sicer po naročilu dotične vlade. Te poskušnje so jako zanimive, objavili so jih skoraj vsi kmetijski listi.

Med vrbami, katere je posebno opazoval in jih poskušal, so te-le: konopna vrba (*Salix viminalis*), mandelčna vrba (*Salix purpurea* — *viminalis*), hvalinjska ali kaspjska vrba (*Salix pruinoso* — *acutifolia*). Ob priliki preskuševanja stavil si je sledeča vprašanja:

I. Koliko mladik dajo najboljše vrbove sorte v razni zemlji?

Odgovor: na enem hektaru izrastlo je v treh in pol letu šibnatih mladik, in sicer:

1. V dobri lapornati zemlji je dala konopna vrba 1200 centov, mandelnova vrba 1312 centov, škarlatna vrba 888 centov, rudeča konopna vrba 760, kaspjska 960 centov.

2. V dobri ilovnati zemlji: konopna vrba 2392 centov, mandelnova vrba 1926 centov, škrlatna vrba 1192 centov, rudeča konopna vrba 1612 centov, kaspjska 290 centov.

3. V slabi glinasti zemlji: konopna vrba 496 centov, mandelnova vrba 880 centov, škrlatna vrba 528 centov, rudeča konopna vrba 1257 centov, kaspjska vrba 290 centov.

4. V dobri pešnati zemlji: konopna vrba 1296 centov, mandelnova vrba 1416 centov, škrlatna vrba 672 centov, rudeča konopna vrba 688 centov, kaspjska vrba 1135 centov.

5. V slabi in suhi pešnati zemlji: konopna vrba 952 centov, mandelnova vrba 800 centov, škrlatna vrba 672 centov, rudeča konopna vrba 688 centov, kaspjska vrba 585 centov.

6. V šotni zemlji: konopna vrba 880 centov, mandelnova vrba 1984 centov, škrlatna vrba 1120 centov, rudeča konopna vrba 928 centov, kaspjska vrba 510 centov.

Navedene številke nam kažejo, da je naša mandelnova vrba primeroma najboljša, ker prospeva v vsaki zemlji in daje veliko šibnatih mladik. Razun tega je šibje izvrstno za pletenje. Konopna vrba je uže zbirčnejša; v šotni zemlji še ne raste ne. Slovita kaspjska vrba daje pa najmanjše šibje. Dobra peščena zemlja ugaja nji še najpreje. Šotno zemljišče je treba v grede razdeliti, da odceja in potem stori v gredah mandelnova vrba pa tudi škrlatna.

II. Katere izmed navadnih sort dajejo na isti zemlji največ pridelkov?

Odgovor. Od mandelнове vrbe najboljša je ona, ki ima široko listje (*Salix triandria latifolia*). To priznava Angleška in Francoska. Konopne vrbe so tudi še izvrstne pa škarlatne, druga pa uže manj.

III. Katere vrbine sorte dajejo največ mladik ali šibic za pletenje?

Mož, ki je one poskušnje delal, imel je po 100 drevesic, 3—4letnih, vsake sorte. Ko je mladike prestel, poizvedel je sledeče: Vsakih 100 drevesic je dalo pri konopni vrbi 1057 mladik ali šibic, pri mandelnovi vrbi 1115, pri škrlatni 1041, pri rudeči konopni vrbi 1028, pri kaspjski 658. Prva je toraj domača naša mandelnova vrba, najslabša pa tujka kaspjska.

IV. Koliko daje vsaka imenovanih sort lesa in koliko skorje?

Lesi imajo nekatere sorte mnogo, pa tem manj skorje, druge pa narobe. Vrbovje, še zeleno zvagano, pokazalo je pri 100 utežnih delih sledeče razmerje:

	Skorje v stotinah	Lesovine v stotinah
Konopna vrba	58.15	41.85
Mandelnova vrba	48.7	51.3
Škarlatna vrba	57.84	42.15
Rudeča konopna vrba	57.6	42.4
Kaspjska vrba	54.5	45.5

Domača mandelnova vrba daje tedaj največ lesa pa najmanj skorje in je toraj izmed vseh sort najboljša.

V. Ali kaže zemljo za vrbo globoko prekopati?

Vrbam se je pred zasajanjem rigoliralo $\frac{1}{3}$ metra, $\frac{2}{3}$ metra in meter globoko, vspehi pa niso bili posebno različni. Toda treba je še več skušenj, predno se tukaj more odločiti na eno ali drugo stran.

VI. Kako je treba vrbe saditi, da se dobiva največ pridelkov?

Poskušalo se je na močni in težki zemlji z mandelno vrbo. Skušnje pokazale so, da je gosto saditi bolje, kakor pa redko. Najbolje se mi zdi, vrste po 50 centimetrov narazen saditi, rastlinice v vrsti pa 10 centimetrov narazen.

VII. Kako dolgi naj bodo vrbovi količi pri nasajenju?

Zadosti je, če so 30 centimetrov dolgi. Veči količi so gola potrata.

Oznanilo o delitvi premij

v denarji in v priznanji diplom za kobile in žebice,

katera se bo vršila na Kranjskem za l. 1882.

Na Kranjskem se bo za leto 1882. vršila delitev cesarskih premij v c. kr. cekinih in v srebrnih svetinjah, kakor tudi delitev priznanskih diplom: a) za kobile z žebetom, b) za mlade kobile, c) za žebice v četrterih konkurznih postajah, ki so spodej imenovane:

V Ribnici za politični okraj: Kočevje 4. septembra 1882.

V Šentjerneji za politične okraje: Krško, Rudolfovo in Črnomelj 6. septembra 1882.

Na Vrhniki za politične okraje: Litija, ljubljanska okolica, Logatec, Postojna in mesto Ljubljana 9. septembra 1882.

V Kranji za politične okraje: Kranj, Radolica in Kamnik 12. septembra 1882.

V vsaki konkurzni postaji se začne delitev premij v imenovanih dnevih ob devetih predpoludne.

Za to delitev premij veljajo sledeče uredbe, katere so se naravnale po pravilih, ki za to veljajo, s privoljenjem c. kr. ministerstva za poljedelstvo z ozirom na posebne razmere te dežele.

I. Splošne uredbe.

1. Delitev premij se bode vršila v vsaki konkurzni postaji po posebni premijski komisiji pod vodstvom predstojnika dotične politične okrajne oblastnije kot predsednika; ta komisija obstoji iz enega poslanca državnega žebčarstva, potem iz dveh poslancev odseka za konjerejo c. k. kmetijske družbe, poslednjič iz c. k. deželnega živinskega zdravnika ali živinskega žebčarskega zdravnika, eventuelno iz dotičnega okrajnega živinskega zdravnika.

2. Kot premije se bodo delili c. kr. cekini in srebrne svetinje.

Ako bi se kdo odpovedal gori imenovanim premijam, se mu bodo namesto teh premij podelile priznanske diplome z imenom rejca, s kratkim popisom premiranega konja z opazko, da se je premiji odpovedal.

3. Premije se izročujejo rejcu premirane živine précej od premijske komisije proti prejmemu listu.

II. Posebne določbe.

A. Za kobile z žebetom, B. mlade kobile, C. žebice.

1. V Kranji utegnejo za premije prositi samo kobile z žebetom, mlade kobile in žebice noriškega plemena, v drugih postajah ni zaradi plemena nobene omejitve.

ad A.

2. Za premijo utegnejo prositi kobile z žebetom samo od svojega spolnjenega četrtega leta više, brez

omejitve na kako najvišjo starost, dokler so zdrave, dobro rejene, imajo na sebi lastnosti dobrih kobil plemenjic in imajo s seboj lepo žebe, ki še sesa, ali je uže odstavljeno. Pri sicer enaki kakošnosti pa imajo mlajše kobile prednost pred starejšimi.

3. Premija se sme kobilam z žebetom le takrat prisoditi: a) ako je žebe od cesarskega ali licenciranega privatnega žebca in se to dokaže s postavno (legalno) pripustnico; b) ako se prinese od župana narejeno in od pristojne politične okrajne oblastnije potrjeno spričevalo, ter se s tem dokaže, da je pripeljana kobila z žebetom uže prej, ko je žebeta storila, last bila tega gospodarja, ki za premijo prosi.

4. Zarad tega, da je katera kobila z žebetom uže v prejšnjih letih prejela eno ali več premij, ona ni izključena, da bi ne smela za naprej več premije dobiti.

ad B.

5. Za premijo utegnejo prositi mlade kobile v 4. in 5. letu svoje starosti, ter smejo le tedaj premijo dobiti:

a) če so ubrejene od cesarskega ali licenciranega privatnega žebca, in se to dokaže s postavno (legalno) pripustnico;

b) če je kobila najmanj eno leto uže v posesti tistega, ki za premijo prosi, in če se to dokaže po spričevalu župana, katero je potrjeno od pristojne politične okrajne oblastnije.

6. Mlade kobile, katere so kakor take enkrat premijo dobile, utegnejo prihodnjič premijo dobiti samo kot kobile z žebetom, če imajo lepo žebe, katero še sesa ali je uže odstavljeno.

ad C.

7. Za premijo utegnejo prositi lepe žebice po spolnjenem prvem in drugem letu, če so dobro rejene in če po rasti svojega trupla obetajo, da se bodo za naprej dobro razvile in odgojile.

8. Do premij imajo posestniki takih žebic le takrat pravico, če se s postavno pripustnico dokaže, da so te žebice od cesarskega ali licenciranega privatnega žebca plemenjaka, in se dokaže po spričevalu županov, od pristojne politične okrajne gosposke potrjenem, da so jih posestniki sami izredili.

ad A., B. in C.

9. Kobilam z žebetom, mladim kobilam in žebicam, katere utegnejo za premijo prositi, se bode v vsaki konkurzni postaji delilo od premijske komisije:

a) Kobilam z žebetom, ki še sesa, eno darilo po 7 cekinov, eno darilo po 5 cekinov, eno darilo po 4 cekine in eno darilo po 3 cekine, potem dve srebrni svetinji.

b) Mladim kobilam eno darilo po 5 cekinov, eno darilo po 4 cekine in eno darilo po 3 cekine, potem 2 srebrni svetinji.

c) Žebicam tri darila po 2 cekina in 2 srebrni svetinji. Skupaj 148 ces. cekinov in 24 srebrnih svetinj.

Konečne opazke.

Posestniki triletnih, za pleme sposobnih žebcev se pozivajo, da naj jih o priliki premiranja pripeljejo pred komisijo v ta namen, da se zapišejo, ker bi se utegnili pozneje kupiti.

Premijska komisija ima tudi pravico visokemu c. k. ministerstvu za poljedelstvo nasvetovati licencirane privatne žebce za podporšino.

Od c. kr. deželne vlade za Kranjsko.

V Ljubljani 11. junija 1882.